

REKABET KURULU KARARI

Dosya No : D4/1/M.Y.-99/6

Karar No : **99-21/177-96**

Karar Tarihi : 28.04.1999

Toplantıya Katılan

İkinci Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,

Üyeler : Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, Ali Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR.

Bildirimde Bulunan: Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş.

Taraflar: - Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş.

Büyükdere Cad., Üçyol Mevkii, Noramin İş Merkezi, Kat:B-4, 80670
Maslak/İSTANBUL.

- Üye işyerleri

Dosya Konusu: Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş.'nin mağaza taksit ve indirim kartı hizmetlerinde taraflar ile imzaladığı üye işyeri ve "advantage card" sözleşmesine menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

Raportörlerin Görüşü: Başvuru konusu "üye işyeri sözleşmesi", "advantage card sözleşmesi" ve bu sözleşmelerin ayrılmaz parçası olan genel protokol hükümlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırılık taşımaması nedeniyle, aynı Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca söz konusu anlaşmaya menfi tespit belgesi verilmesi gerektiği.

Dosya Evreleri: Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş. (Benkar)'nin ikili anlaşmalar ile oluşturduğu "advantage card" sözleşmesinin 4054 sayılı yasanın 4 ve 6'ncı maddelerine aykırı olmadığının tespitine ilişkin menfi tespit belgesi verilmesi talebi ile Kurum kayıtlarına 18.12.1998 tarih, 4207 sayı ile intikal etmiş olan, Boyner Holding A.Ş. ve iştirakleri vekili Prof.Dr. Arif ESİN imzalı bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4, 5, 6 ve 8'inci maddeleri uyarınca, Raportörler Mehmet YANIK ve Murat AYBER tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenen 20.04.1999 tarih, D4/1/M.Y.-99/6 sayılı Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu, 20.04.1999 tarih, REK.0.08.00.00/21 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul toplantı gündemine alınmıştır.

DEĞERLENDİRME

Başvuru konusu, teşebbüsler arası ikili anlaşmalarla oluşturulmuş bir sistemdir. Anlaşmaları düzenleyen taraf olan Benkar, “Anlaşmaların, Uyumlu Eylemler ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanun’un 10’uncu maddesine Göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında 1997/2 No’lu Rekabet Kurulu Tebliği”ne uygun olarak başvuruda bulunmuştur. Teşebbüs başvurusunda, ilgili pazardaki faaliyetlerine ilişkin, üye işyeri anlaşması, “advantage card” sözleşmesi ve bunların tamamlayıcı parçası olan genel protokole menfi tespit, bunun koşullarının olmadığı tespit edilmesinde de muafiyet verilmesini talep etmektedir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili pazar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilindeki, ileriki bir tarihte ödenmek üzere ya da taksitle alışveriş olanağı sağlayan ve belirli işyerlerinde geçerli olan Tüketici Finansmanına Yönelik Kart Sistemleri pazarı olarak tespit edilmiştir.

a) Anlaşmaların 4054 Sayılı Kanun’un 4’üncü Maddesine Göre Değerlendirilmesi :

Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş.’nin hizmet sunduğu mağazalarla imzaladığı Kredi Kartı ve Üye İşyeri Sözleşmesi’nin 1’inci maddesinde *“Bu Sözleşme yürürlükte olduğu sürece, Şirket, Benkar dışında herhangi bir banka, finans kurumu ve sair kuruluş ile mağaza kartı tanzim etmemeyi ve ettirmemeyi kabul ve taahhüt etmiştir. Şirket’in söz konusu yükümlülüğüne riayet etmemesi halinde, Benkar’ın bu Sözleşmeyi 36. madde hükmüne göre sona erdirmek hakkı saklı kalmak kaydı ile 24.maddede yazılı komisyon oranı, ciro oranları dikkate alınmaksızın, %6 olarak uygulanacaktır”* denilmektedir. Anılan sözleşmenin 24’üncü maddesinde ise komisyon oranları, son 12 aylık cirolar ölçüt alınarak % 2,5 ile % 4 arasında belirlenmiştir. Buna göre anlaşma tarafı herhangi bir şirketin bir başka finans kuruluşu ile anlaşması Benkar tarafından hizmet bedeli artırılmak yoluyla engellenmektedir.

Buna göre Benkar, ticari faaliyette bulunduğu şirketlerin bir başka finans şirketi ile çalışmalarını, komisyon oranlarını yükselterek cezai hüküm uygulamak yoluyla cezalandırmaktadır. Bu durum ilk olarak eşit durumdaki teşebbüslere farklı şartların uygulanması gibi gözükmeyle birlikte cezai hükümler anlaşma imzalanan tüm taraflara uygulandığı için mağazalar arasında ayırım yapıldığının iddia edilmesi mümkün değildir. Benkar’dan kart hizmetleri alan bir mağazanın sistemden ayrılıp Benkar’a rakip başka bir finans kuruluşu ile anlaşma yapması cezai hükümlerle mutlak olarak engellenmemektedir. Komisyon oranlarının artırılması başka finans kuruluşları ile çalışmayı bir nebze de olsa engellemekle birlikte Kanun’un 4’üncü maddesini engelleyecek nitelikte değildir.

Öte yandan, Benkar’ın yeni oluşturduğu “Advantage Card” sistemine dahil mağazalarla yapılan sözleşmenin konuya ilişkin bölümlerinden Genel Protokol’de aynen: *“Advantage Kredi Kartı Programı dahilindeki Web üyeleri münhasıran Benkar tarafından tespit edilir. Ancak sözleşme yürürlükte olduğu sürece Benkar, şirketin yazılı önizni olmaksızın Ek-A’daki listede sınırlı olarak sayılan mevcut rakip*

işyeri/mağaza zincirlerini; gelecekte kurulacak rakipler bakımından ise Benkar ile mutabık kalınmak kaydıyla Şirketinmağazaları ile aynı sektörde doğrudan rekabet halinde olacak işyeri/mağaza zincirlerini, bunların markasını taşıyan Advantage Kredi Kartları tanzim etmek suretiyle Advantage Kredi Kartları Programına veya Web'e dahil etmemeyi kabul ve taahhhüt etmiştir. BENKAR'ın sözkonusu yükümlülüğüne riayet etmemesi halinde Şirket, sözleşmeyi 11.2. (c) maddesi hükmüne göre sona erdirebilir” denilmektedir. Böylece Benkar, rakip mağazaları bu sisteme dahil etmemeyi taahhüt etmektedir. Avantaj kredi kartı kullandıran mağazalar bu kart sisteminde münhasır hakka sahiptirler.

Bildirim Formu'nun 2.1. maddesindeki “Başvuru/Bildirime konu olan ve bu Forma eklenen anlaşma, karar veya eylemin niteliğini, kapsamını ve amaçlarını kısaca belirtiniz” maddesinin onbirinci bendinde bu durum, “*Advantage Kredi Kartı Programı'na dahil olan WEB üyeleri Sözleşme'nin ekinde yer alan Protokol uyarınca programa dahil olmak hususunda münhasırlık hakkını elde edebilmektedirler. Buna karşılık WEB üyeleri de BENKAR dışındaki bankalar, finans kurumları vasıtası ile ortak marka kullanımına yönelik mağaza kartı tanzim ettirmemektedirler.*” şeklinde ifade edilmiş ve bir “rekabet etme yasağı” getirilmiştir. Bu rekabet yasağı öncelikle karşılıklı olarak tanınmakta; ikinci olarak belli bir faaliyete girişen bir teşebbüs açısından işlerinde istikrarın sağlanması için ticari hayatın bir gereği olarak değerlendirilmektedir.

İlgili rekabet yasağı, mağaza taksit ve indirim kartı piyasasında önemli bir rekabet engeli teşkil etmemektedir. Çünkü bu hizmetler, Avantaj Kart Sistemi hariç tüm talep eden mağazalara sunulmaktadır. Sadece avantaj kart sistemine ilişkin olarak sistem dahilindeki mağazalara tekel hakkıyla birlikte rekabet etme yasağı getirilmektedir. Kısaca Avantaj Kart kullandıran mağazaların herhangi bir rakibi bu sisteme dahil edilmemektedir. Buna karşılık, ilgili mağazaların da Benkar'a rakip finans kuruluşları ile aynı hususa ilişkin anlaşmalar imzalamayacakları, sözleşmede öngörülmektedir.

Benkar tarafından oluşturulan Avantaj Kart sistemine rakip bir teşebbüsün girmesi, yukarıda bahsedilen taahhütler gerekçe gösterilerek engellenmektedir. Bu durum, mağazalar arasında bir ayrımcılık yapıldığı görüntüsünü vermektedir.

4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar yasaklanmaktadır. Yasaklanan bu faaliyetlerden biri, (d) bendinde ifade edilen rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkarılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi; diğeri de münhasır bayilik hariç olmak üzere eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanmasıdır. İlgili sözleşmelerin söz konusu maddenin bu hükümleri ışığında değerlendirilmesi gereklidir.

Esasen, işletmelerin aralarında yapacakları bir anlaşma ile ticari ilişkide buldukları taraflardan birini diğerlerine göre rekabette daha kötü duruma düşürecek tarzda ayrımcı uygulamalarda bulunma konusunda uyuşmaları da rekabeti sınırlayıcıdır.

Ancak burada en az iki işletmenin aralarında anlaşarak müşterilerinden birine, başkasına oranla daha ağır koşullar uygulamaları söz konusudur.

Eğer tek bir işletme (hakim durumda olmamak koşuluyla) uyguladığı bağımsız satış politikasının bir gereği olarak müşterileri arasında bir ayırım yapıyorsa böyle bir uygulama istisna olarak Kanun'a aykırılık teşkil edebilir. Özellikle seçici dağıtım hallerinde bu gibi uygulamalar 4'üncü maddeye aykırı değildir.

Bu çerçevede, Benkar'ın müşterileri arasında hizmet ayrıştırılmasına ilişkin uygulamalarının, ilgili piyasalardaki rekabeti önemli ölçüde engellemediği ve dolayısıyla Kanun'un 4'üncü maddesini ihlal etmediği sonucuna varılmıştır.

Ayrıca ilgili piyasaya ülkemizde faaliyet gösteren bankaların girmesinin de çok kolay olması sebebiyle, hatta bu konuda bir tüketici finans kuruluşuna göre daha avantajlı olmaları beklenebileceğinden; anlaşmaya taraf teşebbüslerin bir başka finansman şirketi ile çalışmalarının protokol ile engellenmesi ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldırmayacaktır.

Sisteme dahil teşebbüslerin, bu sisteme bir anlaşma akdederek katıldıkları ve belli bir ihbar süresi öncesinde bildirimde bulunmak kaydıyla anlaşmayı feshederek sistemden çıkabilecekleri gözönünde tutulduğunda sözü edilen sınırlamanın sözleşme serbestisi çerçevesinde ve kabul edilebilir sınırlarda kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan, Benkar A.Ş.'nin bu sisteme dahil olmayan mevcut ve potansiyel müşterilerine "Mağaza Kartı" hizmeti vermeye devam ediyor olması, etkilenen diğer pazarlarda da rekabetin önemli ölçüde bozulmayacağını gösteren önemli bir noktadır.

b) Anlaşma'nın 4054 Sayılı Kanun'un 6'ncı Maddesine Göre Değerlendirilmesi

Halen alışveriş kartları pazarında ... paya sahip olmasına karşın Benkar'ın rakipleri mevcuttur. Cankart daha az bir pazar payı ile Benkar'ın rakibi olarak sayılabilir. Yapı Kredi Bankası ise piyasaya taksit kart sistemi ile yeni girmesine karşın kısa zamanda önemli bir pazar payı elde etmiştir. Aynı şekilde Akbank da ilgili pazara son zamanlarda girmiştir. Piyasaya girişte kayda değer bir güçlüğü bulunmadığı, piyasaya yeni giren bankaların da kapsamlı veri tabanları ve kuvvetli mali yapıları nedeniyle rekabet güçlerinin yüksekliği gözönünde tutularak, Benkar'ın ilgili pazarda hakim durumda kabul edilemeyeceği düşünülmektedir. Hakim durumda kabul edilse idi bile, "Advantage Card" hizmetini her sektörden bir teşebbüse sunuyor olmakla birlikte benzeri bir hizmet olan mağaza kartları hizmetini bunların

rakibi olan/olabilecek teşebbüslere sunması, Benkar'ın bu durumunu kötüye kullanmadığını ortaya koymaktadır.

Benkar'ın sınırlı sayıda teşebbüse sunduğu "Advantage Card" hizmeti ile öteden beri sunmakta olduğu mağaza kartları arasındaki farkın bu hizmetleri kullanan teşebbüsler arasındaki rekabeti etkileyecek kadar önemli olmadığı anlaşılmaktadır.

Anılan nedenlerle başvuru konusu sistem ve onu oluşturan anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine aykırı herhangi bir unsuruna rastlanmamıştır.

SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında;

- Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş.'nin başvuruya konu ilgili hizmet piyasasında mağaza taksit ve indirim kart hizmetleri sunumunu düzenleyen üye işyeri ve "advantage card" sözleşmeleri ile bu sözleşmelerin tamamlayıcı parçası olan genel protokol hükümlerinin; üye mağazaların serbestçe karar verme özgürlüğünün sınırlandırılması gibi davranışları öngörmediği, rekabet teşkilini, gelişimini önemli ölçüde zedeler nitelikte etkileri olmadığı tespitleri doğrultusunda, Kanun'un 4'üncü maddesinde yasaklanan rekabeti bozacak, engelleyecek uygulamalardan özellikle fiyat tespitine, piyasa paylaşımına, arzın kontrolüne, rakip firmaların piyasa dışına çıkarılmasına, ayrımcılık yapılmasına ve diğer rekabeti ihlal edebilecek davranışlara yol açmayacağı;

- Benkar Tüketici Finansmanı ve Kart Hizmetleri A.Ş.'nin ilgili piyasada hakim durumda olmadığı ve dolayısıyla Kanun'un 6'ncı maddesinde yasaklanan hakim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin fiilleri, ilgili sözleşme hükümlerini kullanarak herhangi bir şekilde gerçekleştirmesinin mümkün olamayacağı;

kanaatine varılarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırılık taşımaması nedeniyle, söz konusu anlaşmaya ve tamamlayıcı parçası olan protokole talep edilen menfi tespit belgesinin, aynı Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.